

POLLETTBÖSSAN

en sporadisk utgåva från Svenska Pollettföreningen

www.pollett.se

SÄRTRYCK ur Nr 21

September 2013

POLLETTER FRÅN BRATTEFORS

Brattefors gård ligger i Kinne-Kleva strax väster om Götene i Västergötland. För några år sedan hade jag kontakt med en man med anknytning till Brattefors gård. Han kunde lämna lite uppgifter om hur mjölkpolletterna, som hör till gården, användes.

Enligt honom köpte gruvarbetarna i kalkbrottet polletter på brukskontoret vid varje avlöning, som sedan kunde lösas in mot mjölk.

Denne sagesman finns inte längre att söka ytterligare kunskap hos. I stället fick jag via en samlarkollega i Lund kontakt med Bo-Göran Gustafsson i Götene. Han har under en period av sitt liv arbetat hos handlaren Birger Andersson i Kinne-Kleva, en affär som låg nedanför Brattefors gård.

Brattefors gårds på 1940-talet.

Enligt honom användes polletterna för att köpa mjölk. Han konstaterar att Brattefors, förr i tiden precis som idag, var en större gård med bl.a. kor. Man hade emellertid även intressen i bygdens kalkbruk. Kinnekulle var fullt av kalkbruk och kring Brattefors bodde många som arbetade i dessa bruk. De bodde

ofta på små ställen och hade inte själva kor. Brattefors levererade därför mjölk i mjölkkanor till de olika ställena. En äldre man, gamle rättaren, körde sin häst och vagn runt i nejden och ställde kannorna på respektive ställe. I botten på den tomma kannan lade man sedan polletter. Vilde man ha en liter nästa dag så lade man en pollett i kannan. Vilde man i stället ha två liter fick man lägga två polletter.

Brattefors gårds polletter, zink och mässing, 30 mm.

Enligt Bo-Göran Gustafsson köptes polletterna hos handlaren Birger Andersson. Till att börja med användes zinkpolletter, men man övergick så småningom till mässingspolletter. Detta var på 1940-talet, men systemet ska ha fortsatt in på 50-talet.

De båda sagesmännens historier stämmer ju överens så när som på var polletterna köptes. Det kan ju bero på att systemet varit olika vid olika tidpunkter, men det kan ju även ha varit två system som fungerade parallellt.

Bernt Thelin